

YÖN

HAFTALIK GAZETE

TÜRKİYE YENİ BİR DÖNEME GİRİYOR

TÜSTAV

YENİ DÖNEM

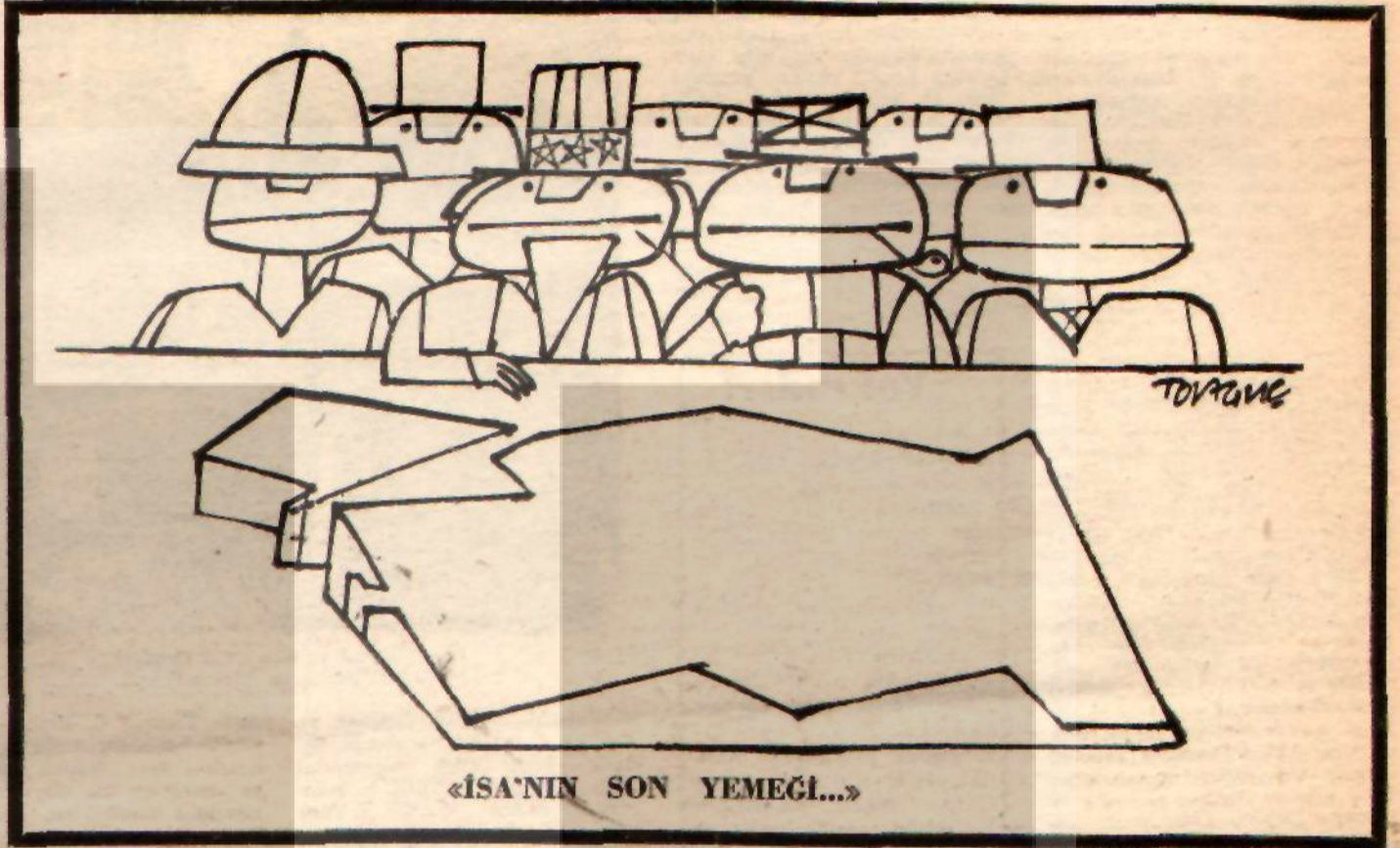
ANAYASANIN
KORUNMASI

Gerçekleri, hayale kapılmadan olduğu gibi görmek gereklidir: TIP parti olarak başarı sağlamakla beraber, 1965 seçimleri, sol'un yenilgisivle ve sağın zaferivle sonuçlanmıştır. Washington, seçim sonuçlarını, Amerikanın zaferi ilân etmiş, ünlü Amerikan televizyon şirketleri ile gazeteleri 10 Ekim'i «Memleketi sola kavdırmak isteyen İnönü'nün yenilgisi» şeklinde yorumlamışlardır.

1960 Mayısında süngüyle gidenler, 1965 Ekiminde büyük ov çoğunluğu ile iktidara gelmişlerdir. Yeni iktidar istese de istemese de, bir karşı — devrim niteliğini taşıyacaktır. Hafttan sola kavmaya eğilim gösteren iç ve dış politika, geniş ölçüde sağa kavacaktır. Komprador, toprak ağası ve yabancı tekel üclüsüne davanan Amerikan Yardım Teşkilatının gözetimindeki Menderes'tini kalkınma politikası, 27 Mayıs'ta zinde kuvvetlerivle sağcı çözümlük arasındaki gerçinliliği arttırmak nahasına, helki daha ihtivatlî bir şekilde, fakat özli değışmeden uygulanacaktır.

Türkiyede ve yervüzünün daha birçok azelismis ülkesinde denenene böyle bir kalkınma politikası, ancak gerçekten demokratik bir sivasî reform içinde uzunca süre yürütülebilirdir. İktidarın ehlidir. Arzu edenler, toprak ağası ve yabancı tekel üclüsüne davanan kapitalist devrim, demokratik devrimler için, devrim kavma eğilimi göstermediği, tam bir sosyalist devrimdir. Kapitalist devrimin çabasında fakir memleketlerde, fasizme kavma eğilimi, sosyal tenkidin eücü ve etkisi ölçüsünde hız ve siddet kazanmaktadır.

Demirel ekibi de, arzu etmese bile, Anayasayı zorlamaktan kurtulmavacaktır. Bu bir iyi niyet, kötü niyet meselesi değildir. Menderes, sosyal tenkidin çok eüzlü olduğu bir dönemde, bir özürnlük rejimi kurma inancivla iktidara geldiği halde, ekonomik eüclüklerin kısa sürede çözümlenmesi üzerine, baskı rejimine sürüklenmiştir. Halbuki Demirel ekibi sosyal tenkidin çok geüstiği bir dönemde, özürnlük rejimi kurma iddiasivla değil, aksine Mc Carthy sloganivla iktidara gelmektedir. Menderes, o zamanlar Amerikan emperyalizmine en siddetli tenkidleri yönelten bugünkü TIP liderini, 1960'da milletvekili listesine alıyordu. Demirel ekibi ise, bir iki TIP milletvekilinin girmesivle, Meclisin çalışamaz hale geleceğini ileri sürmektedir. Bir Alman Büyükelçisi, yabancı sermayenin tenkidinden duyduğu hoşnutlukunu belirtmekte ve sosyal tenkidin sürdürülürken yabancı sermaye için elverişli bir psikolojik ortam yaratmasını hükümetlerin görevi

saydığını açıkça söyleyebilmektedir! Bir Sam Amca, sola haddini bildirecek iktidarları mükâfatlandırmaya hazırlanmaktadır. Bir Sam Amca ki, Anayasaya saygılı İnönü iktidarını dahi «tehlikeli» savmıştır!

Böyle bir ortamda hayale yer yoktur. Anayasa tehlikededir. Anayasa ancak 27 Mayıs'tan yana güçlerin bilimsel ve azimli direnmesivle korunabilir. Anayasadan savunması, Parlatmentonun içinde ve dışındaki bütün heriki kuvvetler için birinci vaznedirler. Sosyalistlerin en önemli meselesi, hiç bir fedakârlıktan kaçınmıyarak ve parti farkı gözetmeden Anayasa cephesini gerçekleştirilmeye çalışmak olmalıdır.

SOSYAL MUHALEFET

Yeni dönemde, Parlatmentoya küçümsenmeyecek sayıda temsilci ile giren sosyalistleri, Anayasa bekeünlüğünün yanı sıra, güte bir muhalefet görevi beklemektedir. Seçimlerdeki başarının ölçüsü parlatmentoya girmek değil, Parlatmentova girisi en iyi şekilde değerlendirilmek olacaktır.

Seçim kampanyasında sosyalist muhalefet, genel plânda ve ülkeler üzerinde kaldı. Parlatmentoda muhalefet ise, somut meselelere yönelmek ve sonuç almak için ideal olanı değil, mümkün olanı istemek durumundadır. Örneğin, Amerikan üslerinin kaldırılmasını ileri sürmek, mevcut şartlar altında etkisiz kalmaya mahkûmdur. Ama yabancı üslerin kontrolü, hattâ General de Gaulle'in vantiği gibi bu üslerin Türk komutanların yönetimine verilmesi, parlatmentoda değilse bile, kamu oyunda genel tas-

viple karşılanacağından emin olarak istenebilir. Keza NATO'dan ayrılmak yerine, bir kısım birliklerimizin NATO'dan çekilerek bir milli kuvvetin teşkili, bugün için çok daha önemli bir meseledir.

İç politikada da sosyalistler, genel ilkelerin savunulmasından çok, emekçilerin haklarını genişletecek somut ve gerçekleştirilmesi mümkün tekliflere yönelmelidirler. Kapıda bekleyen enflasyon tehlikesine karşı, emekçilerin çıkarları açısından, bugünkü iktidarın dahi almak zorunda kalabileceği somut tedbirler ileri sürmelidirler. Yazılı ve sözlü sorularla bugün bir devlet sırrı savılan ekonomik bilgiler sağlavarak kamu ovuna iletmelidirler. İktisadi devlet teşebbüsleri ile işbirliklerinin faaliyetleri, ihaleler, dış ticaret tahsisleri, Yabancı Sermayeyi Tesvik Komitesi kararları gibi konularda acıdığın getirilmesinde ve böylece devlet vâzneliklerinin eüzlü önüne serilmesinde, sosyalist milletvekilleri çok yararlı işler yapabilirler.

Parlatmento çalışmalarında, sosyalistlerin dikkat etmesi gereken en önemli mesele, tecrit olunma tehlikesinden kurtulmaktır. Sağcı çoğunluk, sosyalistleri parlatmento'ya yalnızlığa mahkûm etmek için her türlü tahrike ve baskıya başvuracaktır. Sosyalistlerin görevi, bu oyunları bosa çıkartmak ve ilerici unsurların dinamik kanadı olarak kalmayı bilmektir. Bu da parlatmentodaki sosyal muhalefetin nab-

zını her an elde tutmayı, fedakârlıktan kaçınmıyarak ölçülü ve soğukkanlı davranmayı gerektirecektir.

Sosyalistlerin, mevcut köhne düzenin tamirini öngören reformları desteklemeleri elbette beklenemez. Ancak, yeni bir düzenin kurulmasını hazırlayacak değışikliklerin gerçekleştirilmesidir. Yalnız sosyalistler, köhne sosyal ve ekonomik düzeni, tedricen de olsa zavıflatan en ufak reform tedbirini dahi desteklemelidirler. Bu volda, sınırlılığa kapılmadan bir kuvumcu sabırvla adım adım mücadelevle alısmalıdır. Parlatmentonun daha az ilerici sivasî sorunlarını sağa itecek davranışlardan kesinlikle kaçınmalıdır. Bilmek gerekir ki, sosyalizm, bes on yılda gerçekleştirilecek bir dâva değildir. Sağcı bir iktidarın, eğer hesap dışı gelişmeler olmazsa, bir seçim döneminde «oto matikman» başarısızlığa uğrayacağı fikrine dahi itibar edilmemelidir. Tarihsel gidis yönünde olma rehabetine kâdarak, her seve havır demek ve da her sevi sivasî-bevaz olarak basitleştirmek kolaylığa düşmemelidir. Sosyalist mücadelenin başarısı, uzun vâdeli bir görüş içinde bugün olumsuz sorunlara, ilerideki mücadele imkânlarını hazırlayacak ve genişletecek gerçekçi eözüm yolları getirebilmesine bağlıdır.

Hiç şüphe yok, sosyalizmin zor dönemli, asıl şimdi başlamaktadır.

Doğan Avcıoğlu

Yabancıların da hırslını çeken cennet sahillerimizden bir kesim

Dr. Halbuki aynı şehirde arsa mülkiyetinin baskıları olmasaydı, devletin yatırdığı büyük malî imkânlarla, dünyaya örnek olabilecek bir modern şehir yaratmak şansına sahipti. Bu arada Ankara'nın planını hazırlayan Prof. Jansen'in, Atatürk'e İmar planını uygulamakla kurtvete sahip olup olmadığını sorduğu sükledir, ve rivayete göre Jansen, arsa spekülasyonlarının baskısını yenmenin harp meydanında zaferler kazanmaktan zor olduğunu ifade etmiştir. Tarih, Prof. Jansen'in tahmini neyd etti.

Arsa spekülasyonunun başka bir ziyanını ise, kamunun alt yapı yapmakta rsladığı şekilde görüyoruz. Niçin çocuklarımız çift ve üçüncü sınıfta okuyan okullarda okuyorlar ve niçin bir çocuk parkına, bir spor sahasına sahip olamayıp sokaklarda, otomobillerle tehlike ile karşı karşıya oyun oynuyorlar? Niçin belediyeler bir yol, bir hizmet açmaktan âcz oluyorlar? Ve niçin kamu kurumları kendi hazırladıkları planı uygulamayıp, yatırımlarını planın gösterdiği mahalle değil, arsa spekülasyonlarının izin verdiği yere yerleştiriyorlar? Sebep tektir: Arazi ticareti! Kamu arazi değerini kendisi yaratıyor, ancak araziden faydalanmak gerektiği vakit yapılacak yatırımın yarısına varan bir hisse parasını spekülasyonculara ödemek zorunda kalıyor.

ARSA HARACI ODEMIYENLER

Ancak arazi ticaretinin en geniş ve feci etkisini geçkonda olgusunda görüyoruz. Köydeki fakirliğin, imkansızlığın, açlığın kovluğu köylü vatandaşlarımızın insanı beycesizleştirerek bir cesaretle şehirlere geliyorlar. Türkiye'nin gelişmesine temel olacak bu alan kamunun ilgisizliği ve bazı çevrelerin şımarıklığı ile karşılaşıyor. Bu vatandaşları, en ilkel ihtiyaçları olan, başlarını sokabilecekleri bir sığınak arıyorlar. Ancak bu vatandaşlarımız, Anayasamızın kendilerine tanıdığı hakka dayanarak bu ihtiyaçlarının kamuya karşılanmasını da istemiyorlar. Kamu parasının Ataköy gibi 250 metre karelik, üstün derecede lüks dairelerinin finansmanına gittiğini ve kendilerine 30-40 metre karelik asgari konutlar için bile yardım yapılacağını biliyorlar. Evlerini kendi zavallı tasarrufları ile, kendi el güçleri ve komşularının, hemsahiplerinin yardımları ile yapmaya hazırlar. Fakat evlerini yapacak ufak da olsa, sapa da olsa bir arsa parçası edinmesi gerektiğinde arsa spekülasyonu ile karşı karşıya kalıyorlar. İmar sınırları içinde Belediyenin inşaat için verdiği arsaya sahip olmak için ancak 15.000 - 20.000 lira haraç ödemek gerekir, halbuki bu vatandaşın konutu için gerekeceği toplam yatırım 6.000 - 7.000 TL. dir. Böylece İmar kararına tevazül etmek bu vatandaşlar için bir zorunluluk, bir hak oluyor. Bu şehirlerde şehir dışındaki tarlalardan ufak ve gayri kanunî bir parsel satın alıyorlar, diğerlerinde ise doğrudan doğruya kamu parasına tevazül ediyorlar. Ruhsatsız olarak ve çok defa kenilerine ait olmayan arazide spekülasyoncu inşaat, temel sorunlarla değil so-

muçlarla mücadele eden boşlanan kamu yetkililerinin hırslını çekiyor. Bu zavallı vatandaşlarımız en tabii hakları olan aydınları koruyabilmek için rüşvet ödeyerek, oy vaudinde bulunarak, yalvararak ve bazen de kazma kürek döğülerek mücadele ediyorlar. Çok defa mücadeleyi kaybediyorlar, evleri yıkılıyor, tekrar inşa ediyorlar. 6.7 defa yıkılmadan sonra nihayet kabul edilen geçkondular oluyor. Evlerini ıslah için imkânları olsa bile polis korkusundan yapamıyorlar. Bu cesur vatandaşları kanun dışı vatandaş durumuna sokan, bu kadar sefalet ve millî servet ve emek kaybına sebep olan arsa ticareti ise muteber bir vatandaş gibi, sırtüstü yatarak milyonlar kazanıyor.

Bilmemezlik midir, bilmemezlikten gelmek midir, ülkemizde arsa ticareti hiçbir vakit kötü gözle görülüyor. Demokrat Parti devrinde bakanın, mebusunun yaptığı arsa ticareti, bu amaçla resmî görevin kötlüye kullanılması herkesçe malumdur, fakat ciddî hücumlara yol açmadı. Belki de Örneğin Ankara'nın gelişmesinde, parti farkı gözlemeksizin, bütün politikacıların bu ticarettten edindikleri kâr birbirlerini suçlamayı güçleştiriyordu.

BİR POLİTİKACININ ÇAMLIÇA YAGMASI

Aynı konu ile ilgili bir örnek: Çamlıca eteklerinin sahibi sık sık parti değiştirmiş bir politikacı. Kendisi uzun süre mahallî kademede İktisat bakanlığına taşınmış, sonra da Bakanlar Kurulunda İktisat bakanı olarak görev yapmıştı. Çamlıca ise İstanbul'un batıdaki tepeliklerinden birisi ve şehri sozulaştırmak pahasına bu eteklerde inşaat için verildi. Aynı kimse Boğazın Anadolu yakasında araziye sahip, ve Boğaz köprüsünün kendi arazisi dışarından geçmesi için çaba gösterdiği söylenir. Keza bu kimsenin bir hastahane vakfı yapmak bahanesiyle Güney Anadolu'daki bir arazisini, İmar planını değiştirerek iskân sınırına dahil ettirdiği iddia edilir. Bu kimseyi suçlamaya hakkımız olduğunu sanmıyorum, çünkü mevcut sistem için, de bir plânlama kararı ile bir kimseye milyonlar hediye etmek imkânı devam ettikçe, insanların bu yönde çaba ve baskı yapacaklarını beklemenin fazla iyimserlik olduğuna inanıyorum.

Böylece arsa ticaretinin en zararlı bir yönü de mevcut kurumları, İnançları çürülttü. Belediye mensupları, bakanlar, mebuslar keyfî kararlarla menfaat temini veya baskı yoluyla gayri meşru kazanç temini töhmeti altında kalıyorlar. Zaten kamu aleyhine kazanç temin etmek başlı başına en gayri ahlâkî bir tutum değil mi?

VATANDAŞIN DİRENME HAKKI.

Konunun diğer bir cephesi ise millî ekonominde bazı kimselerce gelişmemizde esas olacağı iddia edilen özel sektör, arsa ticaretinde dış ticareti dahi aşan rizikosuz bir

kazanc usulü buluyor. Ülkenin yararına olacak herhangi bir teşebbüs yerine kamu sırtından para kazanmak varken, paranın sanayiye yatmasını beklemek fazla iyimserlik olmaz mı?

Arsa spekülasyonunun şehirleri sozulaştırıcı, ahlâkî çökertici etkisine karşı tek çare, kentsel toprağın kamu mülkiyetine geçmesidir. Bu inanc sadece sosyalist ülkelerde değil; Fransa, İngiltere ve hattâ A.B.D. gibi kapitalizmin merkezi ülkelerde de kabul edilmekte ve uygulanmaktadır.

Birmingham Belediye Reisi Muavini Türkiye'de kentsel arazi mülkiyetinin dokunulmazlığından bahsettiğinde çok şaşmış, ve bu durumda plânlamadan nasıl bahsedilebilece-

ğini sormuştu. Büyük Britanya'ya kamunun kentsel araziye ele geçirmesinin yanısıra, arazideki değer artışının arazi sahibine değil, kamuya ait olması esasını kabul ettiği malumdur.

Rotterdam Plânlama Müdürü ise plânlama yapabilmenin tek yolunun arsaların kamu elinde olması olduğunu ısrarla söylüyordu. Gerçekten de Hollanda'da üzerinde inşaat yapılacak bütün kentsel arazi, kamu mülkiyetindedir. İnşaat özel şahıslarca yapılsa bile arsa, kamu mülkiyetinde kalmakta ve kira ile özel şahıslara süreli olarak verilmektedir.

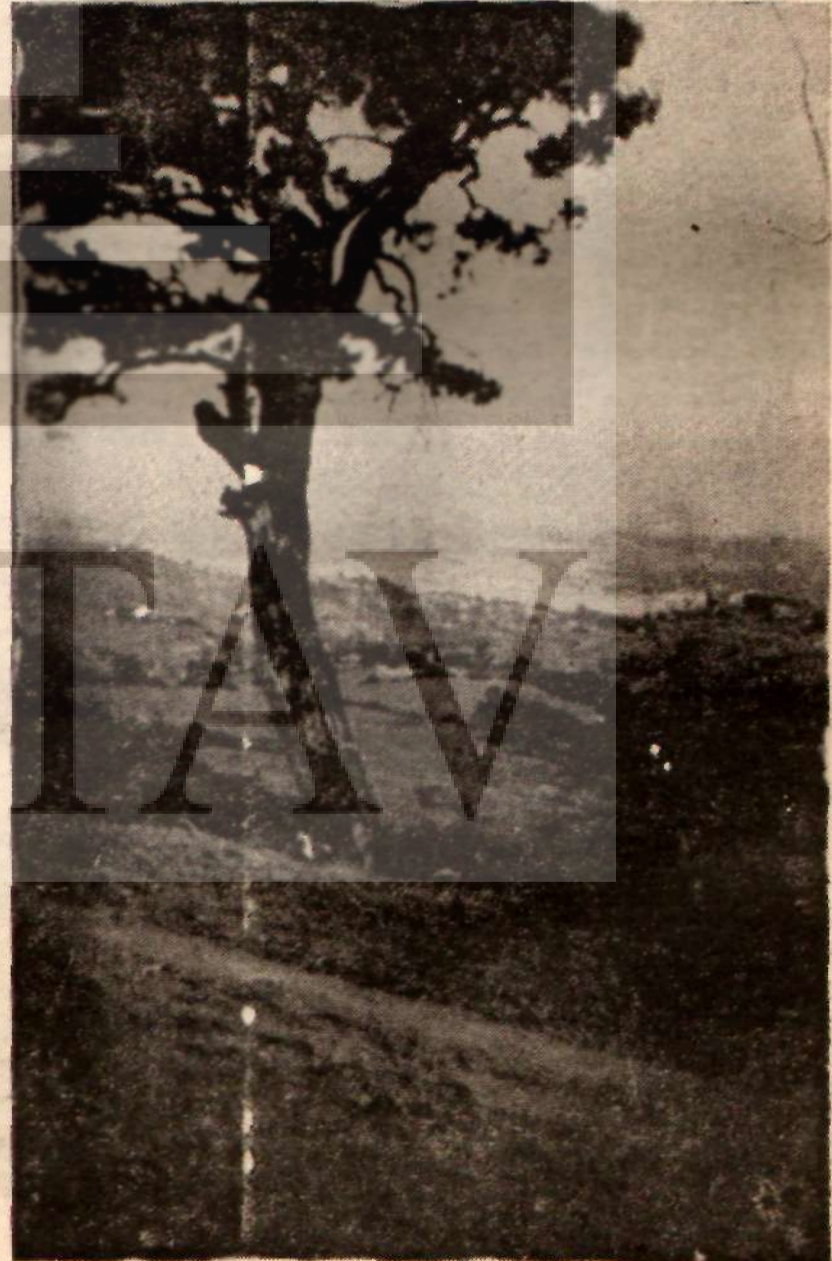
Keza de Gaulle hükümetinde İmar Bakanına müşavirlik etmiş bir uzmanın, Türkiye'yi ziyaretinde ifade ettiği gibi Fransa'da da kentsel araziyi kamu mülkiyetine geçirebilmek için bir seri mevzuat kabul edilmiş bulunmaktadır.

Kentsel arazinin kamulaştırılması esas kabul edildikten sonra, bunun yarattığı bazı pratik sorunları incelemek gerekir. Tabii ki bunlardan en önemlisi halihazırdaki arazi sahibine tanınacak karşılıktır. Gerçekten Türkiye gibi bir ortamda sosyal sigortaların yokluğu, devamlı spekülasyon gibi nedenlerle birçok küçük tasarruf sahibi ufak parsellere paralarını yatırmış bulunmaktadır. Bunların haklarının korunması gereklidir. Bu amaçla Fransa'daki son kanun, arsa mülkiyetine karşılık, kullanı hakkı vermek veya yapılacak inşaatla ortaklık tanımak gibi tedbirler öngörmektedir.

Buna karşılık spekülasyon amaçlı yapılmış arazi stoklarının en radikal şekilde kamulaştırılması gereklidir. Piyasa değeri üzerinden değil, batı ülkelerinde de kabul edilmiş üzere, kullanıma eğeri üzerinden istimlak, bu konuda izlenecek yoldur.

Belirli bir süredenberi arazi ticareti yolu ile yapılmış kârların vergilendirilmesi de düşünülmüştür. Bu arada, Anayasamız da öngördüğü üzere istimlak bedellerinin 10 yıla bölünmüş taksitlerle ödenebileceğine de işaret etmek gerekir.

Günümüzde Akara'da nüfusun yarısını, İstanbul'da üçte birinin geçkondularda yaşadığını ısrarla hatırlatmak isterim. Şehirleşmenin hızlanması ile bu orantı yükselcek. Milyonlarca vatandaşımız arsa ticaretinin baskısı ile, insan haysiyetiyle bağdaşmaz şartlarda yaşamaya mahkûm edilecektir. Eğer Türkiye'mizin gelişmesini temelini teşkil edecek bu vatandaşlarımızın, İnsan Hakları ve Anayasamızın teminatı altındaki asgari haklarını elde etmek için direnen haklarını kullanmalarını istemiyorsak, şehir arazisinin kamu üstlenmesi gerektiğini bilmeliyiz.

Yağma edilen Çamlıca'dan bir görünüş

BİR MONTAJCI AÇIKLIYOR

OTO MONTAJ SOYGUNU

Yabancı sermaye ile kalkınma aldatmacasının en yüz kızartıcı soygunlarından biri, otomontaj sanayidir. Bu sanayinin iğyüzünü, Arif Alp adlı bir montajcı açıklamaktadır. Arif Alp, Devlet Planlama

Teşkilâtına yazdığı bir yazıda kendini şöyle tanıtmaktadır: «Karayolları taşıtları içinde kırk yıldan beri haşır, neşir olmuş ömrünü bu yolda geçirmiş ve nüveden başlıyarak bu ticaret kolunda en yüksek mertebeye ulaşmış bir memleket evlâdıyım. Hâlen yurdumuzda çalışmakta olan kamyonların en büyük miktarını parça hâlinde ithal ve yirmi yıldan beri burada montajını yaptığım Austin markası teşkil etmektedir. Bu işin girdi çıkıtına bîhakkın vâkıfım. Hâlen de iki montaj müessesesinde hissedarım».

Arif Alp, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarı Memduh Aytür'e, kendisinin de içinde bulunduğu montaj sanayisini şu sözlerle takdim etmektedir: «Hâlen montaj sanayii kolunda dört firma faaliyet hâlinde, diğerleri kuruluş durumundadırlar. Kanaatimce bu dört firmayı mütegalibe olarak tasvif etmek câizdir. Zira Hükûmeti yanıtarak, bu yolla tesis ettikleri monopol sayesinde elde ettikleri dövizler ile bu memleketin en cefakâr evlâtları olan şoförleri insafsızca istismar etmektedirler. Satış fiyatlarını şişirerek beher kamyonu takriben elliser bin lira gibi fahiş bir kazanç temin ettikleri düşünülecek olursa, bu harekete başka bir mânâ verilemez. O teden beri şoför mahalli ve karoseri imalatı ile meşgul olan ikiyüz kadar imalat hanesinin işlerini ellerinden tedarek ederek, bu sanayi kolunda çalışan birçok vatandaş işsiz bırakılmaktadır. Taşıt sanayinde yardımcı olan makas, akümülatör, lastik ve çelik döküm sanayii ise esasen memleketimizde kurulmuş durumdadır. Başka aksam ithal ederek ve yardımcı sanayinin imal ettiği aksımı buralardan tedarek ederek montaj işini yapmakta ve kendilerine on seneden beri (yerli imalat yapıyor) süsü vermektelerdir. Çalıştırdıkları işçi miktarı ise, şoför mahalli ve karoseri sanayinde çalışmakta olup da işsiz kalmalarına sebebiyet verdikleri işçi adedini geçmektedir».

Montajcı Arif Alp, basına verdiği bilgide, yerli yabancı ortaklığında dayanan oto montaj soygununu, açıkça ortaya koymuştur. Bu bilgivi olduğu gibi yayımlıyoruz:

«Hâlen montaj sanayii kolunda dört firma faaliyet hâlinde, diğerleri ise henüz kuruluş durumundadırlar. Faal durumda olanlar: Türk Otomotiv Endüstri A.Ş., Otosan, Verdi Ltd. ve Krayzler montaj firmalarıdır. Diğer iki firma da halen inşaat ile meşguldürler. Krayzler firması 20 milyon TL. sermayeli olup %60 ecnebi sermaye ve 33 milyon Türkiye bankalarından kredi temin etmiştir».

Bunlardan ilk ikisi on senedenberi faaliyetinde olup, Hükûmete karşı yapmış oldukları taahhütler gereğince şimdiye kadar tedrici olarak %70 nisbetinde yerli imalatı tahakkuk ettirmek mecburiyetindedirler. Bu hususu teminen garanti mektubu dahi vermişlerdir. Diğer ikisi de beş yıldanberi kurulmuş olup aynı nisbete yakın yerli imalâta ulaşmaları gerektiği ki, henüz hiçbirisi %10 nisbeti bile geçememiş durumdadırlar. En son monte ettikleri herhangi bir taşıtı, Hükûmetin teşkil edeceği bir hey'et huzurunda sökmeye ve bu vasıta üzerinde kendilerinin imal ettikleri hemen hiçbir parçanın bulunmadığını isbata hazırım. Mukavele ile yüklenmiş buldukları şartları yerine getirmeyen bu müesseselerin sorumlu tutulmaları icap eder».

İki iki firma, temin ettikleri milyonlarca dolarlık permillerden faydalanarak bir müddet için kendilerine ait olmayan, diğer ticari firmalara ait taşıtların montajları ile meşgul olmuşlardır. Meselâ Doç, DeSoto, Fargo kamyonları; Morris, Tempo, Commer, Renault, Peugeot minibusleri ve Bedford, Commer kamyonlarını monte

etmişlerdir, ve uzun müddet böylece münhasıran permi ticareti yapmışlardır. Halbuki, yalnız kendi markalarını yapmaları icap ederdi».

Bu izahlar gösteriyor ki; mezkûr firmalar, resmi makamları yanıtarak, dünyada bir benzeri daha bulunmayan sözde imalat sanayii namı altında yalnız montaj yapmışlar ve senelerdenberi milyonlarca dolar tutarında döviz tahsisleri aralık memleketin taşıt piyasasında bir nevi monopol kurmuşlardır. Bu yolla, rekabet imkânlarını da bertaraf etmiş oldukları. dan, satış fiyatlarını şişirmek suretiyle beher kamyonu takriben 50'er bin TL. gibi fahiş kârılar elde ederek bu memleketin en cefakâr ve fedakâr evlâtları olan şoförleri insafsızcasına istismar etmişlerdir.

Otedenberi, şoför mahalli, minibus ve otobüs karoserisi imalatıyla meşgul olan ve tek mil memleket sathına yayılmış bulunan 300 kadar atölyenin işlerini ellerinden aldıkları için bu sanayi kolunda çalışmakta olan binlerce zavallı vatandaş işsiz bıraktıkları düşünülecek olursa, yaptıkları işin memleket hayrına değil, bûâkis zararına olduğu ortaya çıkar».

Bu firmalar, taşıt sanayinde yardımcı kollar olan ve otedenberi kurulmuş bulunan; makas, akümülatör ve lastik sanayinin imal ettiği teferuatı buralardan tedarek ederek, ithal ettikleri aksam ile birleştirmek ve pek cüz'î bazı kısımlarını imal etmek suretiyle montaj işini yapmakta ve kendilerine «yerli imalat yapıyor» süsü vermektelerdir. Çalıştırdıkları işçi miktarı ise, şoför mahalli ve karoseri sanayinde çalışmakta olup da işsiz bıraktıkları işçi adedinin bile altındadır. Çünkü, kullanmış oldukları sacları daha hariceten presli, yan yarı mamül getirmektedirler».

İşin başka bir zararlı taraf da; kendilerine tahsis olunan dövizler ile, yalnız liberasyon dışı bırakılmış olan aksamı, il-

hâl edip, aldıkları tahsisin bir kaç misli fazlasını da liberasyon listesine dahil bulunan aksamı; yedek parça namı altında getirtmeleridir. Böylelikle; liberasyon yolu ile getirttikleri yedek parçalara asgari %30 nisbetinde fazla döviz ödenmesine sebebiyet vermektelerdir. Zira, yedek parçalar, fabrikaların ayrı bir fiyat politikasına tâbi olduğundan, C.K.D. olarak gelen eşlerine nazaran %30 nisbetinde daha pahalıdır».

Bu mevzuda müsaadenizle küçük bir açıklama yapmak isterim: 7 tonluk bir kamyonun lastiksiz olarak fiyatı takriben 3.200 dolardır. Liberasyonda olmayan bazı motor aksamı ise şasi kısmı takriben 400 dolardır. Bu hesaba göre, diğer aksam için geriye 2.800 doların %30'u 840 dolar ettiğine göre, demek oluyor ki, bu manevra ile her kamyon için memleketin bu miktar bir döviz fazladan harice gitmektedir. Senede 10.000 kamyon yapıldığı takdirde ki, asgari ihtiyaç bu kadardır. 8.400.000 (Sekiz milyon dörtyüzbin) dolarımız lüzumsuz yere haraf edilmektedir».

Hülasa olarak:

- 1 — Bugünkü usul ile, memlekette bir taşıt sanayii kurulamadığı gibi, aksine diğer bazı sanayi kolları baltalanmıştır.
- 2 — Döviz tasarrufu şöyle dursun, bilakis döviz israfına yol açılmıştır.
- 3 — Rekabet ortadan kaldırıldığı için evvelce 60.000,— TL.sına satılan kamyonlar, fabrikalarında bir artış yapılmadığı halde takriben 130.000,— TL.sına kadar yükselmiş ve bir kısım vatandaşın mağduriyetlerine yol açılmıştır.
- 4 — Nakli vasıtaları fiyatları fahiş derecede yükseldiği için istihlak maddelerinin nakliyecileri de artmış ve böylelikle halkın geçimi zorlaşmıştır.
- 5 — Montaj fabrikaları, daha doğrusu binaları tesis ve malzemeleri için lüzumsuz yere milyonlar harcanmıştır».

6 — Taşıt piyasasında yalnız altı firma bırakılmış, otedenberi bu işle meşgul olan birçok firmalar ekarte edilmişlerdir. Bunların yanlarında çalışıp bu işle geçen yüzlerce vatandaşımız işsiz bırakılmışlardır».

Buraya kadar anlatmaya çalıştığım hususlar göstermektedir ki; bu memleket, te taşıt sanayii, ya her türlü kontrolü mümkün büyük bir teşekkül tarafından beslenmek suretiyle kurulabilir. Ya da, iş monopol şeklinden çıkartılarak, eskiden olduğu gibi liberasyon ve serbest rekabet yolu ile, halen yardımcı sanayinin imal etmekte olduğu aksam hariç olmak üzere, parça hâlinde ithalleri serbest bırakılmak suretiyle yürütülebilir. Böylelikle de, halen bu iş için harcanan döviz ile en azından %40 nisbetinde daha fazla taşıt temin edilebilir. Dünya taşıt sanayinde mevcut olan müthiş rekabetten ancak bu şekilde faydalanmamız ve monopol sisteminden kurtulmamız mümkün olur».

Bu yolların ikisine de gidilmediği takdirde, küll halinde ve memleket çapında bir teşekkül kurulması icap eder. 16 firmadan ayrı ayrı yapacakları yatırımlarla müs bet hiçbir netice elde edilemez».

İşte «Sanayi kuruyoruz, yeni iş alanları açıyoruz, otomobil yaptık» gibi aldatmacalarla, böyle bir soygun yürütülmektedir. Montajcılarının imalâta geçmelerini öngören montaj yönetmeliği de lafta kalmakta, öngörülen imalat miktarları zaman zaman ertelenmektedir. Esasen 14 firmanın ayrı ayrı imalâta geçmesi komiktir ve israftan başka birşey değildir. Montajcılarının birlikte imalâta geçmeleri de, bunların başlıca amacı, ithalât tekeli elde etmek olduğuna göre, ancak imalatı sabot etmek için bir aldatmaca ve oyalama, dan öteye gitmeyecektir. Çkar yol, cesaretle montajcının tasfiyesi ve bir devlet kurumu eliyle bir taşıt sanayinin kurulmasıdır».

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

**BASIN
İLAN KURUMU**

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel MÜDÜRÜK :
Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul
Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telex adresi : BASINKURUMU

**ABONE OLUNUZ
ABONE YAZINIZ**